

Samarbeid

Innledning til lærerne

Hva er samarbeid og hva er vitsen

Å samarbeide handler om å ha et felles prosjekt. Vi gjør noe sammen for å oppnå et eller annet. Man må være enig om hva prosjektet er, om hva man vil oppnå. Men noen ganger kan vi kanskje tro at vi vil det samme, men så viser det seg underveis i prosessen at vi egentlig vil forskjellige ting. Vi har forstått prosjektet ulikt. Da kan det fort oppstå samarbeidsproblemer. Andre ganger kan vi være enige om hva vi skal gjøre og hva vi ønsker å oppnå, men uenige om hvordan vi best kan gjøre det. Løsningen i et samarbeidsprosjekt finnes ikke som ett absolutt og endelig svar, løsningen må skapes, kanskje forhandles om, prøves ut og justeres.

For at vi skal klare å engasjere oss i et samarbeid må saken/det vi skal samarbeide om kjennes meningsfullt og viktig. Dersom den ene parten er veldig engasjert i prosjektet mens den andre egentlig ikke har noen interesse av det, vil samarbeidet halte. Det sier seg selv at for barn kan dette være krevende, og de trenger trening. Å utvikle god dømmekraft og gode samarbeidsevner er en viktig og vi trener på det hele livet. Uansett hva slags yrke man skal ha må man samarbeide med andre, og i de fleste yrker vil nettopp evnen til å jobbe sammen med andre være helt avgjørende.

Fordelene med samarbeid

Noe av det som motiverer oss til å samarbeide er at samarbeid kan skape gode følelser. Det kan gi glede, engasje-

ment, inspirasjon og tilfredsstillelse. Man kan oppleve å være del av et meningsfullt fellesskap. Det å stå sammen med andre gir styrke, samhold og motvirker ensomhet. Resultatet av samarbeidet blir noe mer enn summen av den enkeltes bidrag.

Samarbeid er et viktig pedagogisk virkemiddel for å fremme læring i skolen. Den enkelte elev lærer av å jobbe på egenhånd, men vil antakelig lære enda mer når de får jobbe sammen med andre. Egen kunnskap og ferdighet sammen med andres kunnskap og ferdighet kan utvide alle partenes repertoar og forståelse. Dessuten styrker det opplevelse av selvfølelse og fellesskap.

Ulike typer samarbeid

Seriesamarbeid

Dette brukes for eksempel i fabrikker som fremstiller bestemte produkter. Hver enkelt har sin oppgave og produksjonen må skje i en bestemt rekkefølge. Alle har sin plass i kjeden. På en fiskefabrikk står arbeiderne oppstilt på rekke og rad langs et rullebånd. Førstemann kutter hodet av fisken, nestemann skjærer av finnene osv. Hvis en blir forsinket med sin oppgave, går det ut over hele produksjonen. Det er sårbart for menneskelig svikt. Alle er avhengig av at alle gjør sin jobb nøyaktig slik man får beskjed om og i riktig tempo. Denne typen samarbeid gir ikke særlig rom for å være kreativ, tenke ut alternative løsninger.

Gjennomføring i klassen

Mål for samlingen

Målene for LINK

Å bidra til styrket selvbylde

Å bidra til opplevelse av tilhørighet

Å bidra til mestring

Kompetansemål for samlingen

Kunnskap: at elevene får kunnskap om at samarbeid er nødvendig. Det kan være krevende og det kan være morsomt

Ferdighet: at elevene får trene på samarbeid i ulike former

Verdier: at elevene får reflektert over samarbeidets verdi og mening

Innledningsritual

Start hver samling på samme måten. Spill gjerne musikk, tenn lys, pynt med blomster, håndhils på alle, eller gjør andre hyggelige ting. Poenget er å signalisere at dette er en link-time, og at link-timer er annerledes enn andre timer.

Dagens gullkorn

Alle forteller om en hyggelig ting de har opplevd siden sist samling. Husk at det er små og enkle hverdagsgledene vi er på jakt etter, ikke grense-sprengende happeninger.

Tema

Presentasjon av tema

Lærer presenterer dagens tema, helt kort. Si noen få setninger om hva samlingen skal handle om. Her kan man plukke ut noe av det som står i innledning til læreren. Innledningen skal bare spore elevene på tematikken og bør derfor ikke ta mer enn noen få minutter.

Vi snakker om tema

Alternativ 1:

Bruk gjerne utarbeidet PowerPoint (PP) som utgangspunkt for samtale om temaet. Under PP-bildene fins det støttespørsmål du kan bruke i samtalen med elevene. Du kan også lage egne spørsmål, men det er viktig at spørsmålene er åpne. De skal legge til rette for refleksjon og felles undring og utforskning. Vi er ikke på jakt etter fasitsvar, men ønsker at barn/unge skal få satt ord på egne tanker, følelser og meninger. Det ikke er et poeng å komme gjennom alle bildene.

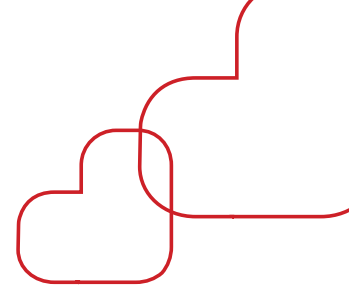
Hvis elevene har mye å snakke om til de første bildene, er det viktigere å bruke tid på disse, enn å avbryte og forte seg videre for å rekke alt.

Alternativ 2:

Vi jobber med tema. Velg, vrak og tilpass

Her kommer mange ulike oppgaver du som lærer kan velge mellom. Det er ikke meningen å gjøre alt som er foreslått. Velg de oppgavene som passer best for din gruppe og for deg som gruppeleder. Vi anbefaler likevel at du velger oppgaver som gjør det mulig å jobbe med temaet på ulike måter, både gjennom aktivitet og samhandling, lek og latter og ikke bare gjennom å snakke.

Oppgaver

I denne samlingen er det lagt opp til at elevene skal få trene på ulike typer samarbeid. Vi anbefaler at dere velger oppgaver til hver av de ulike typene samarbeid. Gjør noen i samlingen og andre i løpet av uka. TA GJERNE BILDER av elevene i samarbeidssituasjoner. Disse kan brukes til å lime inn i boka om meg selv.

Seriesamarbeid

Stafetten: Del klassen inn i grupper på fire. Hver gruppe skal tegne en gris på tavla. Ikke si noe om hva som er målet med oppgaven, om det handler om tempo eller kvalitet på utførelse!

Instruksjonen er sånn: Hver gruppe skal stå på rekke bakerst i klasserommet. Når startskuddet går skal førstemann løpe frem til tavlen og tegne hodet på grisen. Når det er gjort skal han/hun tilbake til gruppa og sende nestemann avgårde. Nummer to skal tegne kroppen, komme tilbake til gruppa og sende nestemann av sted. Tredjemann skal tegne beina og sistemann halen.

Etterpå kan man snakke om de ulike samarbeidene, noen grupper ble kanskje fort ferdig, noen tok lengre tid. Noen griser ble kanskje finere enn de andre, noen likner kanskje ikke på en gris i det hele tatt. Hvorfor det, hvor lang tid tok det å lage en fin gris. Hvordan var samarbeidet i gruppa? Ble noen irritert på de andre. Hvorfor? Kanskje elevene forstod oppgaven ulikt? Noen ville kanskje vinne, bli først, andre ville lage den fineste grisen. Av dette kan vi kanskje lære noe om at det er viktig å snakke sammen om hva som er oppgaven og bli enige om hvordan vi best kan løse den. Når vi blir irritert på andre, så handler det ofte om at vi ikke forstår hva de andre tenker eller vil.

Parallellsamarbeid

Fremdeles i grupper på fire, men helst nye konstellasjoner. Da får en trening i å samarbeide med mange. De blir bedre kjent og styrker bånd til flere i klassen.

For barnetrinnet:

Lag en lesetime for yngre elever. Alle elevene i klassen finner hver sitt eventyr som de øver på å lese. Gå på besøk i 1. Klasse. Alle elevene skal få hver sin 1. klassing som de skal lese for.

Snakk sammen etterpå om hvordan elevene opplevde dette. Var det skummelt, morsomt, flaut. Hvordan ble du tatt i mot? Hvordan ønsker du å bli tatt i mot? La du merke til hva de andre gjorde, eller var du for opptatt med ditt eget? Gikk det som du trodde?

Hva ville du eventuelt gjort annerledes? Kan dere gi hverandre tips til hvordan det kan gjøres neste gang. Gjør det gjerne ei gang til!

For ungdomstrinnet/videregående:

Lag en utstilling av noe dere har laget. Inviter andre elever/klasser til å komme og se. Alle elevene skal ta imot en eller flere "besøkende", være guider og få gjestene til å trives. Alle skal gjøre samme jobb, men kommer nok til å gjøre det forskjellig, oppleve det forskjellig.

Snakk sammen etterpå om hvordan elevene opplevde dette. Var det skummelt, morsomt, flaut. Hvordan klarte du denne rollen? Hvordan reagerte dine følgesvenner? La du merke til hva de andre gjorde, eller var du for opptatt med ditt eget? Gikk det som du trodde? Hva ville du eventuelt gjort annerledes? Kan dere gi hverandre tips til hvordan det kan gjøres neste gang. Gjør det gjerne ei gang til!

Puslespillsamarbeid

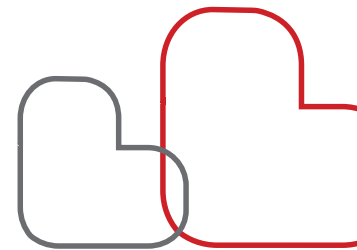
Fremdeles i grupper på fire, men helst nye konstellasjoner. Da får en trening i å samarbeide med mange. De blir bedre kjent og styrker bånd til flere i klassen.

Lag et måltid sammen. Gå på skolekjøkkenet eller dra på skogstur og la hver gruppe lage et enkelt måltid sammen med en ferdig oppskrift. Gruppa utfordres til å fordele oppgaver, gjennomføre, spise og hygge seg, rydde og vaske. Til slutt skal hver enkelt skrive en kort refleksjonsnotat om hvordan samarbeidet fungerte. Elevene som har samarbeidet leser for hverandre det de har skrevet. Har de oppfattet samarbeidet likt? Har alle fått være med å bestemme? Har gruppa hatt en leder, eller har dere bestemt alt sammen. Hva er fordelene med å bestemme sammen? Når kan det være behov for å ha en leder? Hva synes dere er viktige egenskaper med en leder?

Samhandling

Fremdeles i grupper på fire, men helst nye konstellasjoner. Da får en trening i å samarbeide med mange. De blir bedre kjent og styrker bånd til flere i klassen.

Hver gruppe får 100 kroner. De skal forberede og gjennomføre en piknik. De får en time til å planlegge på skolen, resten må de ordne utenom. Pikniken skal foregå i skolens nærområde og gjennomføres felles på en gitt dato, klokkeslett.

Før maten nytes skal alle gruppene presentere for de andre det de har laget, valg de har tatt, hvordan samarbeidet har fungert og hvordan de er fornøyd med resultatet.

Etter at pikniken er gjennomført kan man reflektere over at samme oppgave kan løses på ulike måter. Forhåpentligvis kan man komme inn på at kreativitet, fleksibilitet og åpenhet for mangfold er drivkraft for godt samarbeid, mens rigiditet, egoisme og påståelighet hemmer gruppeprosesser.

Referansenummeret

Oppgaven er å huske et langt referansenummer, for eksempel XZ55798YA47

Lag på fire får 60 sekunder til å samarbeide om hvordan gruppa kan huske referansenummeret.

Filosofiske spørsmål

Hva er samarbeid, og hva er vitsen?

Hvorfor er det enkelt å samarbeide med noen?

Når er det ikke lurt å samarbeide?

Når er det lurt å samarbeide?

Har samarbeid noe med tillit å gjøre?

Hva kan man oppnå med å samarbeide?

Når samarbeider du best?

Hvorfor er ikke alle like flinke til å samarbeide?

Er det noen ting i livet som man ikke kan samarbeide om?

Er det noen ting man har lyst til å gjøre alene?

Er det noen ting man ikke har lyst til å gjøre alene, men helst sammen med andre?

Hvordan er det for deg å være i en gruppe der to av de andre ikke klarer å samarbeide bra?

Hva betyr det å samarbeide som et lag, for eksempel i håndball eller fotball?

Bare for gøy

Det er et poeng at alle skal le i løpet av en link-time, også når vi snakker om vanskelige ting, ja kanskje særlig da.

Ei rumpe i gulvet

Formål: Samarbeidstrening

Utstyr: Ingenting

Øvelsen er både gøy, og gir trening i samarbeid. Å vise empati handler om å aktivt gå inn i samspill med andre. Elevene deles inn i grupper på ca.4. Leder gir instruksjoner som gruppa skal følge. F.eks: en rygg, tre føtter og ei hånd i gulvet. Gruppa må bli enige i hvordan de skal løse det. Den gruppa som klarer det raskest får et poeng. Leder gir ny instruks.

Ener og toer

Formål: For gøy og for å øve på å samarbeide, og ikke stikke kjepper i hjulene for andre.

Utstyr: To erteposer eller baller i forskjellige farger.

Elevene står i ring. Annenhver elev er ener og toer. En ener og toeren ved siden av hverandre har hver sin ball/ertepose. Det gjelds å sende gjenstanden sin rundt hele ringen tilbake til utgangspunktet så fort som mulig. Enere skal sende til enere og toere til toere. Lagene sender hver sin vei. Det er ikke lov og hindre det andre laget.

Knutemor

Formål: Å samarbeide

Utstyr: Ingenting

En skal på ganga. Resten står i ring og holder hverandre i hendene. Ringen skal lage en knute, dvs. krype over og under hverandre, vri og vrenge på seg så godt som mulig, men uten å slippe grepet i hverandre. Knutemor rops inn, og hun skal prøve å løse opp knuten.

Tå mot tå

Formål: Samhandling og trene på å tåle fysisk kontakt

Utstyr: Ingenting Elevene deles i to grupper. Det må være oddetall. Når lederen roper ut f.eks: tå mot tå, eller kne mot kne, panne mot panne gjelds det å finne en partner i den andre gruppa. Den som ikke finner noen blir neste utroper. Utroperen finner på en ny kroppsdel, roper det ut og prøver selv å finne partner. Du må finne ny partner hver gang. Snakk på forhånd om hvilke kroppsdel det er greit å rope ut, og hvilke vi vil ha for oss selv i denne leken.

Finn gjerne andre aktiviteter i aktivitetsheftet.

Humorsnutter fra dvd eller youtube.com. Her må en finne alternativ som passer aldersgruppen.

Boka mi

Vi anbefaler at alle elevene har hver sin bok som de bare bruker i link-timene. Denne boka bør se litt annerledes ut enn de vanlige arbeidsbøkene. Tanken er at elevene skal ha ett minne fra hver samling. De kan tegne og/eller skrive, lime inn bilder eller tekster, de kan også skrive hilsener til hverandre. Man kan for eksempel be alle sende boka tre plasser til venstre, og be elevene skrive en hyggelig hilsen til den man har fått boka til. Bare fantasien setter grenser, men husk at arbeidet i boka skal være lystbetont og ikke bære preg av kontroll. Ingen skal oppleve å komme til kort.

Oppsummering

Som oppsummering anbefaler vi krøll-og-kast-opp-gaven, eller velg 3 ting.

Krøll-og-kast

Krøll-og-kast-opp-gavene finner dere i opplegget for samlingen. Elevene skal svare på spørsmålene anonymt og krøller arket sammen. Spør så hvem som vil være dagens skyteskive. Vedkommende stiller seg opp med ryggen mot gruppa. Resten peper skyteskiva med papirballene sine. Skyteskivas privilegium er at hun/han får lese opp noen av svarene, kanskje tre ark er passelig? Hvis det er populært å være skyteskive, er det viktig at dette går på omgang. Noen synes det er stas når deres svar blir lest opp og vil gjerne si det, andre vil helst ikke gi seg til kjenne. Begge deler er helt greit. Det er lov å komme med positive kommentarer til det som leses opp.

Tre ting

Alle noterer ned 3 ting de husker fra dagens samling, og 3 ting de har lært. Læreren ber noe lese hva de har skrevet. Elevene kan selv velge hva de vil dele.

Neste gang

Fortell hva som er tema neste gang. Si til elevene at hvis det er noe de synes er problematisk med temaet, kan de si ifra til læreren så finner dere løsninger sammen.

Avslutningsritual

Avslutt alltid samlingene på samme måte. Ritualet skal være hyggelige og bidra til at elevene føler seg verdsatt. Et avslutningsritual kan være at alle elevene står i ring og sender klassebåndet i sirkelen mens man spiller et musikkstykke.

Klassebåndet lages ved at alle elever klipper til et tøyestykke på ca.50 cm. Hver elev får velge sitt tøyestykke. De kan eventuelt også få litt tid til å pynte det. Alle båndene knyttes så sammen til en sirkel. Vi foreslår at alle tøyestykkene legges i en haug, og så får en og en elev bind for øynene og trekker hvilket tøyestykke som skal være det neste. På den måten blir rekkefølge og sammensetning tilfeldig. Fordelen med å knytte båndene i stedet for å sy, er at man kan gi rom til nye tøyestykker dersom gruppa får nye medlemmer.

Klassebåndet er et symbol på at alle hører til, at alle har en plass i fellesskapet. Vi er knyttet til hverandre. Derfor er vi avhengig av hverandre og vi velger å ta vare på hverandre. I gruppa skal alle ta plass, og alle skal gi plass. Båndet sirkulerer og binder oss sammen.

Læreren kan også stå i døra og dele ut stå-på-kort eller seigmenn til elevene mens de forlater samlingen.

Stå-på-kort ligger under ekstramateriell.

De kan skrives ut og eventuelt lamineres.

Krøll og kast oppgaven

Samarbeid

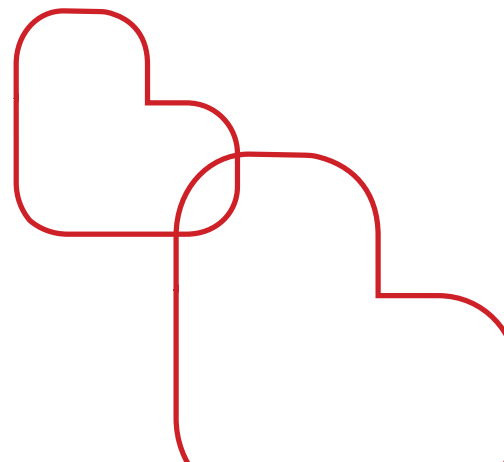
Svar på en eller flere oppgaver

1. Fortelle noen ulike måter å samarbeide på?

2. Hvorfor kan det oppstå samarbeidsproblemer?

3. Hva er fordelene med samarbeid?

4. Når lærer vi best, alene eller sammen med andre?

Seigmannen

